

Sveriges Inrikes Sjöfart år 1828.

Stormäktigste, Allernådigste Konung!

Då sjöfarten utgör en af Sveriges vigtigare näringar, har Commerce-Collegium, för att, i hvad på Collegium ankommer, söka bereda kännedom om fortgången af denna näringsgren, ansett, att, i sammanhang med den berättelse, som Collegium till Eder Kongl. Majt i underdånighet afgifvit, rörande Sveriges sjöfart på utrikes orter, Collegium äfven borde i underdånighet uppgöra en allmän öfversigt af den inrikes sjöfarten. De i Collegium för närvarande tillgängliga statistiske uppgifter, rörande detta ämne, angå likväl endast Städernes inrikes sjöfart samt farten på Canalerne.

Uppgifter saknas ännu öfver den säkerligen mycket betydliga sjöfart å inrikes orter, som idkas af Landtmän med dem tillhörige Fartyg och Båtar.

För att, så vidt möjligt är, afhjelpa denna brist, har Collegium anmodat Eder Kongl. Majts Befallningshafvande, att hädanefter ärligen uppgifva Landtmän tillhörige Fartyg och Båtar af 5 Läster och deröfver, som begagnas för transport af egna produkter, eller till fraktfart, eller till fiske; och ehuru Collegium först, då dessa uppgifter inkomma, är i stånd att lemna en närmare öfversigt, angående inrikes sjöfarten, har Collegium likväl trott sig böra i underdånighet inberätta förhållandet sistlidet år med den af Städerna idkade inrikes sjöfart samt farten på Canalerne.

Enligt de till Collegium från Magistraterna och Sjömanshus-Directionerne inkomna uppgifter å samtliga Städernes Fartyg, utgjorde vid sistlidet års slut desamma ett antal af 1,218 Fartyg med en dräktighet af 65,724²⁷/₁₀₀ dels Läster, och voro af dessa Fartyg begagnade för inrikes sjöfart 369, hvilkas sammanräknade lästetal utgjorde 10,635²⁰/₁₀₀. Af dessa sednare Fartyg tillhörde 167 Stapelstäderne samt 202 Fartyg sådane Städer, som ej ega Stapelrätt. Skeppare och Sjömän i dessa sednare Städer äro uppgifne till 850.

För att visa i hvad mån hvar och en af de vid Nordsjön och Östersjön samt Rikets segelbara insjöar belägna Städer, som ej ega Stapelrätt, deltaga i inrikes sjöfarten, har Collegium låtit upprätta bifogade Tabell N:o 1, som innehåller uppgift på antalet och lästetalet af de Fartyg, som tillhöra dessa Städer.

Då Södertelje ej hittills begagnat den Staden tillagde Stapelrätt, är nämnde Stad, såsom ännu endast idkande inrikes sjöfart, upptagen i omförmälde Tabell.

Inrikes sjöfart af större betydighet idkas från Carlstad, Westerås, Köping, Arboga, Christinæhamn och Örebro, hvilka Städerna Fartyg till antal och lästetal öfverstiga åtskilliga Stapelstäders.

De i Sverige tid efter annan, af vikt för varutransporten, inrättade Canaler äro Trollhätte-, Hjelmare-, Strömsholms-, Södertelje- och Götha Canaler. Af mindre betydighet är åter Åkers Canal, och då Wäddö Canal ännu icke är fullbordad, kan man icke bedömma, i hvad mån den kommer att af Fartyg och Båtar begagnas.

INLEDNING

TILL

Commerce-Collegii underdåniga berättelse om Sveriges inrikes sjöfart. – Stockholm, L. J. Hjerta, 1830-1858. Täckningsår: 1828-1857

Efterföljare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. E, Inrikes sjöfart. Kommerskollegii underdåniga berättelse för år ... – Stockholm : Ivar Hæggström, 1859-1912.
Täckningsår: 1858-1910.

1865 ändrades serien till Bidrag till Sveriges officiella statistik. E, Inrikes sjöfart och handel och 1895 till Bidrag till Sveriges officiella statistik. E, Sjöfart.

Översiktspublikation:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II publicerade t.o.m. år 1950. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1960.

S. 21: Tab. 16. Införsel och utförsel 1836-1950.

S. 65: Tab. 34. Handelsflottan och dess bemanning 1830-1950.

Commerce-Collegii underdåniga berättelse om Sveriges inrikes sjöfart år 1828.

Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB), 2011.

Vid digitaliseringen har en innehållsförteckning skapats och lagts till.

Commerce-Collegii underdåniga Berättelse om Sveriges Inrikes Sjöfart år 1828

INNEHÅLL

Underdånig berättelse

Tabeller

- N:o 1. Uppgift på de Fartyg och deras Lästetal, som uti Sjöstäderna och en del Uppstäder, enligt från Magistraterna inkomne Förteckningar, varit begagnade till inrikes sjöfart år 1828.
- N:o 2. Uppgift öfver Skepps- och Båtfarten på nedannämnde Canaler, enligt till Kongl. Commerce-Collegium inkomne Förteckningar för år 1828.

Sveriges Inrikes Sjöfart år 1828.

Stormäktigste, Allernådigste Konung!

Då sjöfarten utgör en af Sveriges vigtigare näringar, har Commerce-Collegium, för att, i hvad på Collegium ankommer, söka bereda kännedom om fortgången af denna näringsgren, ansett, att, i sammanhang med den berättelse, som Collegium till Eder Kongl. Majt i underdånighet afgifvit, rörande Sveriges sjöfart på utrikes orter, Collegium äfven borde i underdånighet uppgöra en allmän öfversigt af den inrikes sjöfarten. De i Collegium för närvarande tillgänglige statistiske uppgifter, rörande detta ämne, angå likväl endast Städernes inrikes sjöfart samt farten på Canalerne.

Uppgifter saknas ännu öfver den säkerligen mycket betydliga sjöfart å inrikes orter, som idkas af Landtmän med dem tillhörige Fartyg och Båtar.

För att, så vidt möjligt är, afhjelpa denna brist, har Collegium anmodat Eder Kongl. Majts Befallningshafvande, att hädanefter ärligen uppgifva Landtmän tillhörige Fartyg och Båtar af 5 Läster och deröfver, som begagnas för transport af egna produkter, eller till fraktfart, eller till fiske; och ehuru Collegium först, då dessa uppgifter inkomma, är i stånd att lemna en närmare öfversigt, angående inrikes sjöfarten, har Collegium likväl trott sig böra i underdånighet inberätta förhållandet sistlidet år med den af Städerna idkade inrikes sjöfart samt farten på Canalerne.

Enligt de till Collegium från Magistraterna och Sjömanshus-Directionerne inkomna uppgifter å samtliga Städernes Fartyg, utgjorde vid sistlidet års slut desamma ett antal af 1,218 Fartyg med en dräktighet af 65,724²⁷/₁₀₀ dels Läster, och voro af dessa Fartyg begagnade för inrikes sjöfart 369, hvilkas sammanräknade lästetal utgjorde 10,635²⁰/₁₀₀. Af dessa sednare Fartyg tillhörde 167 Stapelstäderne samt 202 Fartyg sådana Städer, som ej ega Stapelrätt. Skeppare och Sjömän i dessa sednare Städer äro uppgifne till 850.

För att visa i hvad mån hvar och en af de vid Nordsjön och Östersjön samt Rikets segelbara insjöar belägna Städer, som ej ega Stapelrätt, deltaga i inrikes sjöfarten, har Collegium låtit upprätta bifogade Tabell N:o 1, som innehåller uppgift på antalet och lästetalet af de Fartyg, som tillhöra dessa Städer.

Då Södertelje ej hittills begagnat den Staden tillagde Stapelrätt, är nämnde Stad, såsom ännu endast idkande inrikes sjöfart, upptagen i omförmälde Tabell.

Inrikes sjöfart af större betydighet idkas från Carlstad, Westerås, Köping, Arboga, Christinæhamn och Örebro, hvilka Städerna Fartyg till antal och lästetal öfverstiga åtskilliga Stapelstäders.

De i Sverige tid efter annan, af vigt för varutransporten, inrättade Canaler äro Trollhätte-, Hjelmare-, Strömsholms-, Södertelje- och Götha Canaler. Af mindre betydighet är åter Åkers Canal, och då Wäddö Canal ännu icke är fullbordad, kan man icke bedömma, i hvad mån den kommer att af Fartyg och Båtar begagnas.

Angående farten på de 5 förstnämnde Canalerne har Collegium föranstaltat, att Collegium från Canal-Directionerne årligen erhåller så fullständiga uppgifter, som de öfver uppbörden vid dessa Canaler förda räkenskaper medgifva.

Tabellen N:o 2 utvisar den skeppsfart, som på omförmänte Fem Canaler sistlidet är egt rum.

Den ibland Canalerne, som för närvarande eger vigtigaste inflytandet på varustransporten, är Trollhätte Canal. Af Trävaror, Jern och Stål, Spannemål samt Salt, som äro de betydligaste föremål för skeppningen på denna Canal, transporterades på Canalen sistlidet år:

Trävaror:

Bräder:	4,724 $\frac{1}{2}$	Tolft.	10	Alnars längd
"	4,132 $\frac{3}{4}$	D:o	6	D:o
Bakar:	4,083 $\frac{5}{8}$	D:o	6 å 10	D:o
Bjelkar:	4,776	Stycken		
Blockar:	21,439	D:o	10	D:o
"	6,035	D:o	6	D:o
Ekstäfver:	48,500	D:o		
Ekvirke:	125	Cub. fot		
Hustimmer:	121	Stycken		
Plankor:	31,583 $\frac{1}{2}$	Tolft.	16 å 10	D:o
"	10,316 $\frac{1}{2}$	D:o	6	D:o
Spiror:	909	Stycken		
Storverksträd:	18	D:o		

Jern och Stål:

Plåtar:	49	Kistor		
Stål:	4,144	Centner		
Spik:	9,187 $\frac{1}{2}$	Kistor		
Smiden, diverse:	11 $\frac{1}{2}$	Tunnor, 15 Lådor, 42	Kistor	
Småspik:	384	Sk: # 16 L: # 14 # 41	Kistor, 4 Lådor och	
	154	Fjerdingsar		
Stångjern:	124,650	Sk: # 12 L: # 17 #		
Tackjern:	105	Sk: #		

Spannemål:

6,485	Tunnor.	8 $\frac{1}{2}$	Kappor	Hyete
16,372	D:o	24 $\frac{2}{3}$	D:o	Råg
2,010	D:o	31	D:o	Korn
1,359	D:o	10	D:o	Ärter
22,329	D:o	22	D:o	Hafre
174	D:o			Malt
382	D:o	16	D:o	Mjöl

Sill:

36,561 Tunnor

Salt:

22,320 $\frac{5}{8}$ D:o.

För öfrigt skeppades på denna Canal flere slags andra Landtmanna-produkter och tillverkningar samt en mängd köpmannavaror.

Hjelmare Canal har under sistlidet år varit under reparation, hvilken likväl, efter hvad Directionen för samma Canal anmält, bedrefs med den skyndsamhet, att Canalen började att helt och hållet å nyo passeras i October månad. På denna Canal skeppas hufvudsakligen Jern och Köpmannavaror. Det Stångjern, som sistlidet år passerade Canalvägen, dels under, dels efter reparation, uppgick till 10,888 $\frac{1}{2}$ Sk:#.

På Strömsholms Canal idkas en högst betydlig Tackjernstransport. Den utgjorde sistlidet år icke mindre än 26,657 Sk:#. Stångjernet, som passerade Canalen, uppgick i vikt till 14,712 Sk:#.

Att Södertelje Canal medför en betydlig lättnad för varutransporten, kan finnas deraf, att Lästetalet af Fartyg och Båtar, som sistlidet år passerat denna Canal, uppgått till 13,669 Läster. Det må anmärkas, att af främmande Nationer tillhörige Fartyg, 7 stycken passerat Canalen.

Då Götha Canal ännu icke hunnit fullbordas, är svårt att bedömma, i hvad mån denna Canal, i förhållande till den derå nedlagde kostnad, kommer att inverka på production och varutransport. Man kan likväl förutse, att denna Canal, som redan beredt communication emellan de stora insjöarne Wenern och Wettern och är ämnad att, såsom fortsättning af Trollhätte Canal, öppna emellan Nordsjön och Östersjön en ny väg, hvarvid åtskillige folkrika och bördiga provinser äro belägna, kommer att medföra stort inflytande på inre rörelsen, särdeles i berörde provinser; och lär icke af någon kunna bestridas, att anläggningen af Götha Canal redan bidragit och än vidare kommer att bidraga till en ökad liflighet och rörelse på den för Riket viktiga Trollhätte Canal.

Ibland de varuartiklar, som sistlidet år passerat den del af Götha Canal, som är färdig, får Collegium i underdånighet uppgifva, såsom de betydligaste:

<i>Stångjern, Spik och Stål</i>	14,978 Sk: #
<i>Tackjern</i>	1,602 D:o
<i>Spannemål</i>	2,790 Tunnor
<i>Brännvin</i>	25,673 Kannor
<i>Sill och Salt</i>	14,127 Tunnor
<i>Köpmannagods</i>	2,004 Sk: #.

Sedan Collegium nu i korthet framställt förhållandet med Rikets Canaler, har Collegium, i anseende till de delade meningar, som velat göra sig gällande om nyttan af Canaler här i landet, der ett hårdt klimat ej sällan 4, 5 och stundom 6 månader gör det omöjligt att begagna Canalerne, trott att den anmärkning icke vore för ämnet främmande, att, då Sverige i allmänhet har brist på arbetare, samt detta i synnerhet visar sig under den tid af året landtmannen sysselsätter sig med jordbruket, synes det vara af särdeles vikt, att denna årstid ega i Canalfarten en lätt utväg till varutransport, och äro för öfrigt, efter Collegii tanka, vattencommunicationer af stor nytta för de länder, der, såsom i Sverige, de förnämsta produkterna, i förhållande till deras volume eller vikt, ega ett mindre värde och följaktligen icke bära långväga landttransport.

Då inrikes sjöfartens större eller mindre liflighet beror på en längre eller kortare, mer eller mindre sträng vinter, blifver det i allmänhet svårt att anställa jemnförelse emellan förhållandet af denna näringsgren under olika år; och en sådan jemnförelse är ej verkställbar, innan Collegium, åtminstone för 2 à 3 år, äfven hunnit samla uppgifter, angående antalet och lästetalet af de landtmän tillhörige Fartyg och Båtar, som användas, dels till transport af egna produkter, dels till fraktfart och dels till hafsfiske.

Det har emedlertid ej undfallit Collegium, att i en tid, då man börjat inse vigten af vattencommunicationer för Riket, och på sådan grund ej sparat stora uppoffringar af allmänna medel på Canal-anläggningar, flere inskränkningar ännu från äldre tider qvarstå i afseende på landtmäns rätt att sjövägen forsla varor, eller den så kallade Bond-Seglation, och Collegium har således ansett sig böra begagna detta tillfälle, för att i underdånighet utbedja sig Eder Kongl. Maj:ts Nådiga tillåtelse, att, efter granskning af nämnde Författningar, få till Eder Kongl. Maj:ts inkomma med underdånigt förslag till en allmän, efter närvarande tids förhållanden lämpad, Författning angående inrikes sjöfarten.

Collegium framhärdar med djupaste vördnad

Stormäktigste, Allernådigste Konung!

Eder Kongl. Maj:ts

underdånigste, tropligtigste
Tjenare och Undersåter,
GABR. POPPIUS.

B. C. QUIDING.

J. A. HERTZMAN.

J. A. LEYONMARCK.

E. W. BRANDEL.

A. P. v. SYDOW.

O. E. BERGIUS.

Refer.

L. S.

J. N. BORELIUS.

Stockholm den 3 December 1829.

N:o 1.

Uppgift på de Fartyg och deras Lästetal, som uti Sjöstäderna och en del Uppstäder, enligt från Magistraterna inkomne Förteckningar, varit begagnade till inrikes sjöfart år 1828.

	Fartyg.	Lästetal.
<i>Sjöstäder:</i>		
Cimbritshamn	3	85 $\frac{18}{100}$
Falkenberg	2	33 $\frac{4}{100}$
Kongsbacka	2	27 $\frac{3}{100}$
Norrtelje	1	13
Södertelje	2	32
Sölfvitsborg	5	110 $\frac{29}{100}$
Öregrund	3	99 $\frac{60}{100}$
<i>Uppstäder:</i>		
Arboga	18	627
Askersund	3	92
Carlstad	26	801 $\frac{11}{100}$
Christinæhamn	16	510 $\frac{83}{100}$
Enköping	6	64 $\frac{8}{100}$
Köping	17	722 $\frac{6}{100}$
Lidköping	2	41
Mariæfred	2	30 $\frac{62}{100}$
Mariæstad	7	116
Sigtuna	1	10 $\frac{87}{100}$
Strengnäs	2	43
Thorshälla	7	191
Upsala	7	114 $\frac{87}{100}$
Wenersborg	12	191
Westerås	21	855 $\frac{27}{100}$
Wadstena	4	94
Åmål	16	350 $\frac{25}{100}$
Örebro	17	455 $\frac{50}{100}$
Summa	202	5,711 $\frac{42}{100}$

N:o 2.

Uppgift öfver Skepps- och Båtfarten på nedannämnde Canaler, enligt till Kongl. Commerce-Collegium inkomne Förteckningar för år 1828.

Trollhätte Canal.

Fartyg och båtar, däckade, öfver 300 Sk:ß	906 stycken.
” ” D:o under 300 ”	80 ”
” ” öppna; öfver 300 ”	600 ”
” ” D:o under 300 ”	325 ”
” ” Ström-, öfver 300 ”	365 ”
Timmer-Flottor	29 ”

Af ofvanstående Fartyg och Båtar voro

Lastade 1,218 stycken.

Tomma 1,058 ”

Hjelmare Canal.

Fartyg om 17 till och med . . 28 Läster 94 stycken.

Af ofvanstående Fartyg voro

Lastade 92 stycken.

Tomma 2 ”

Strömsholms Canal.

Fartyg af 100 à 260 Sk:ßs dräktighet . . 674 stycken, passerade och repasserade.

Af ofvanstående Fartyg voro

Lastade 544 stycken.

Tomma 130 ”

Sammanräknade dräktigheten af de 49 stycken Fartyg, som detta år bestridt hela varutransporten på Canalen, utgjorde i Sk:ß Bergsvigt 8,667.

Södertelje Canal.

Fartyg och båtar af 5 Läster och derutöfver 816 stycken.

Båtar under 5 Läster till och med 2 Läster 124 ” 940 stycken.

Båtar under 2 dito samt så kallade Ökstockar . . . 244 ”

Af ofvanstående 940 Fartyg och båtar voro
Lastade 512 stycken.
Tomma eller barlastade 428 ”
Sammanräknade Lästetalet af Fartygen och de båtar, som undergått mätning,
utgjorde 13,669 Läster.

Götha Canal.

Fartyg och båtar af 5 Läster och derutöfver 373 stycken.
Båtar under 5 Läster , . . . 34 ”

Af ofvanstående Fartyg och Båtar voro
Lastade 285 stycken.
Tomma eller barlastade 122 ”

S T O C K H O L M,

hos L. J. HJERTA, 1830.